Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Viite: HE 41/2025 vp

KESKUSKAUPPAKAMARIN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ERÄIDEN YMPÄRISTÖASIOIDEN KÄSITTELYSTÄ LUPA- JA VALVONTAVIRASTOSSA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Keskuskauppakamari kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto otsikon asiasta ja toteaa lausuntonaan seuraavan.

Yleistä

Keskuskauppakamari pitää esitystä valtakunnallisesta Lupa- ja valvontavirastosta erittäin tervetulleena. Valtakunnallisesti toimiva virasto yhdenmukaistaa lupa- ja valvontakäytäntöjä sekä laintulkintaa ja tulee siten lisäämään yritysten toimintaympäristön ennakoitavuutta.

Suomeen on suunnitteilla merkittävä määrä puhtaan siirtymän investointeja lähivuosina, eikä investointien tule jäädä seisomaan sakkaaviin luvitusprosesseihin. Sujuva, ripeä ja ennakoitava yhden luukun periaatteella toimiva luvitus erityisesti ympäristöasioissa on kriittisen tärkeää investointien houkuttelemiseksi ja kilpailukyvyn parantamiseksi.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan hallituksen esitys laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa on kannatettava.

Kuten esityksessä aivan oikein todetaan, lupamenettelyt sisältävät nykyisellään useita, osin päällekkäisiä vaiheita tai selvityksiä. Näitä ovat esimerkiksi lupahakemuksen laatiminen ja täydentäminen, tarvittavien muiden lupien tai hallinnollisten päätösten tarpeen selvittäminen, ympäristöselvitysten tekeminen, kuulemismenettelyt, päätöksenteko sekä muutoksenhaku. Lisäksi lupamenettelyt voivat edellyttää myös YVA-menettelyn toteuttamista tai Natura 2000 -verkostoon kuuluviin alueisiin kohdistuvien vaikutusten yksityiskohtaista selvittämistä.

Käsittelyssä olevan hallituksen esityksen ehdotuksilla pyritään yhdenmukaistamaan ja sujuvoittamaan lupa-asioiden kokonaisvaltaista käsittelyä, vähentämään eri

vaiheiden päällekkäisyyksiä, hyödyntämään Lupa- ja valvontaviraston keskitettyä asiantuntemusta, lyhentämään käsittelyaikoja ja huolehtimaan lupamenettelyitä koskevien EU-velvoitteiden sujuvasta huomioon ottamisesta lupaprosessin yhteydessä.

Keskuskauppakamari pitää tavoitteita kannatettavina ja arvioi esityksen toteutuessaan nopeuttavan ja sujuvoittavan lupa-asioiden käsittelyä sekä vähentävän yritysten hallinnollista taakkaa, kun yhden luukun periaate toteutuu.

Yhden luukun periaate on uudistuksen ydin

Uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että yhden luukun periaate toteutuu suunnitellulla, asiakaslähtöisellä tavalla. Tämä vaatii digitaalisia palveluita, neuvontaa ja avointa vuoropuhelua sekä käsittelyaikojen ennakoitavuutta.

Asiakaslähtöinen, yhden luukun toiminta vaatii, että viraston palvelut ovat saatavissa digitaalisesti. Digitaalisten, sähköisten palveluiden laatu ja toimivuus on varmistettava koko prosessin ajan luvan hakemisesta aina lupaprosessin loppuun asti.

Keskuskauppakamari korostaa, että jotta lupaprosesseja pystytään nopeuttamaan ja sujuvoittamaan, pitää yrityksillä olla mahdollisuus saada neuvontaa etukäteen. Esityksessä tämä nostetaan myös hyvin esille. Viranomainen vastaisi siitä, että luvan hakijalla on mahdollisuus etukäteen keskustella lupamenettelyihin liittyvistä velvollisuuksista, selvitystarpeista ja reunaehdoista. Tämän käytännön toteutumista tulee seurata. Vuoropuhelua tulisi kehittää myös siihen suuntaan, että yrityksillä olisi tulevaisuudessa mahdollisuus hake lupavirastolta ennakkopäätöksiä.

Lupahakemusten käsittelyaikaa koskevan tiedon osalta ehdotetaan, että Lupa- ja valvontaviraston tulisi esittää arvionsa lupapäätöksen antamisajankohdasta ja julkaista se tietoverkossa. Arviota tulisi myös päivittää, mikäli se muuttuisi merkittävästi käsittelyn edetessä. Keskuskauppakamarin mukaan käsittelyaikojen läpinäkyvyys ja ennakoitavuus ovat keskeisiä asioita investointiympäristön houkuttelevuuden näkökulmasta. Lupien käsittelyaikojen kehitystä tulee seurata tarkasti.

Keskuskauppakamari suhtautuu varauksellisesti erilliseen yleisen edun valvontayksikköön Lupa- ja valvontavirastossa

Lupa- ja valvontavirastoon esitetään aluehallintouudistusta käsittelevässä hallituksen esityksessä perustettavaksi yleistä etua ympäristöä koskevassa päätöksenteossa valvova yksikkö. Yksikkö voisi hakea muutosta yleisen edun nimissä Lupa- ja valvontaviraston päätöksiin niin, että yksiköllä olisi yleisen edun valvontatehtävässään itsenäinen ratkaisuvalta.

Keskuskauppakamari suhtautuu esitykseen yleisen edun valvontayksiköstä varauksellisesti. Kuten edellä todettua, ympäristölupaprosessien on oltava yritysten oikeusvarmuuden näkökulmasta ennakoitavia. Keskuskauppakamari ei näe syytä epäillä, etteikö Lupa- ja valvontaviranomainen ottaisi huomioon yleistä etua jo normaalissa päätöksentekoprosessissaan. Pahimmillaan erillinen valvova yksikkö luo ennakoimattomuutta lupaprosesseihin ja hankaloittaa luvituksen sujuvuutta. Jos erillinen valvontayksikkö päädytään perustamaan, pitää sen toimivallan olla hyvin tarkasti rajattu ja tulee sen toimivallan perustua yleisen edun turvaamiseen vain erityisen painavasta syystä.

Lopuksi

Keskuskauppakamari korostaa, että Lupa- ja valvontaviraston tehtävien laadukas hoitaminen ympäristötoimialan tehtävissä vaatii hyvää alueellista ja paikallista tuntemusta. Muutoksessa on turvattava osaavan henkilöstön saatavuus virastolle sekä varmistettava, että paikallistuntemus säilyy luotettavan päätöksenteon varmistamiseksi.

Keskuskauppakamari myös toteaa, että Lupa- ja valvontavirasto on osa laajempaa aluehallinnon uudistuksen kokonaisuutta. Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanotehtäviä hoidettaisiin uudistuksen jälkeen Lupa- ja valvontavirastossa, elinvoimakeskuksissa, maakuntien liitoissa ja kunnissa. Näiden eri tahojen yhteistyö on keskeinen edellytys uudistusten onnistuneelle toteuttamiselle.

KESKUSKAUPPAKAMARI
Johanna Sipola
Varatoimitusjohtaja